

**VALDA SKRIFTER;
UTGIVNA AV
FREDRIK BÖÖK, II**

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649103768

Valda skrifter; utgivna av Fredrik Böök, II by Henrik Wranér

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd.
Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

HENRIK WRANÉR

**VALDA SKRIFTER;
UTGIVNA AV
FREDRIK BÖÖK, II**

HENRIK WRANÉR
VALDA SKRIFTER

II

VALDA SKRIFTER

AV

HENRIK WRANÉR

UTGIVNA AV

FREDRIK BÖÖK

II

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

NÄR MANNEN Ä EN GNUE.

— Hålt te goe, Dortha!

— Tack ska du ha, men ja förmår inte mer!

— Mattar¹ du inte mä äggjakagan, så stoppa'na i lomman; den går nock i de små därhömman — —

— Ja, nu ska du ha så mien² tack för maden, Hanna! Men nu får ja börja på å tänkja mi mod hömmed³; dana⁴ ä stackeda så te års⁵, å väjanna ä ju rent bonnalösa⁶, helst här ude i vånganna.

— Ah, sidd lid å lä⁷ maden sjunka, så ska ja gå ud ette en kruck⁸ milkj ti di⁹, som du kan få mä di hömm te glöttastackallna. — I ha'n ju ingjen ko!

— Tack ska du ha, Hanna! du ä en rekti krona te kvingja! Du unger¹⁰ dina fattia bröder en bid osse.

— A, dä ä ickje mied en kan, horr¹¹ gärna en¹² ville!

— Men dä va ju sant: ja hadde ett särskelt äranne hid ti di i da, Hanna. En börjar ju på å bö¹³ gammal å dä käns dröjt¹⁴ å gå å gjorra dassverkje för den usla lilla jorbiden¹⁵, som husaskrälled står på. Dä ä måntro inte så kärngelt¹⁶ forr ett gammalt ryggjabast å gå å rilla¹⁷ torv om framtiden¹⁸ ella nīgja¹⁹ å bingja²⁰ i ru-

¹ Orkar; ² mycken; ³ hemmet; ⁴ dagarna; ⁵ vid denna årstid; ⁶ bottenlösa; ⁷ lät; ⁸ kruka; ⁹ dig; ¹⁰ ungar; ¹¹ huru; ¹² man; ¹³ bli; ¹⁴ drygt; ¹⁵ jordbiten; ¹⁶ trevligt, angenämt; ¹⁷ rulla; ¹⁸ varen; ¹⁹ "neka", samla rågen till kärvar; ²⁰ binda.

hösten¹ frå klockan fira om morronen te ti² om kvällen, för Åge Möllares ä ju au dä slaus³ folked, som sku klå bade tjänare ä dom de leja⁴, så mied de kunna, ä ja ha allti varred så vuren⁵ så ja ha inte villad stå tchaga, om ja så skullad liggja i hela uger⁶ bagette. A därför ha ja tänkjt ja skulle försögja ä leja för mi i år: här sidda ju flere husmansgröbbor, som så gärna gå på dassverkje som de villa ha mad, när de ä syltna⁷, om en barra kan ge dom en plåt⁸ ella en nimarkare⁹. A färed önte¹⁰ ju, så ja ha ju to läm, bevares väll, som ja ska vänna i pengja, men de ä ju inte stort villiare¹¹ äu ett par källingja inu, sa dä ä ju rent inte lönt ä sälja dom. Därför så hadde jag tänkjt på för långa tider sien ä ja skulle gå ud ve tefälle ä fråga dej, om du inte skulle kunnad lånt mi en femtan daler¹² så längje? Du ska fa dom igen, när ja ha fäd lämnen sålda. Ä ä'd så du heller vill ä ja ska spingja¹³ ti di te vinteren lia som i hint åred¹⁴, så kunna vi ju ligja ud'ed¹⁵ på den len¹⁶ mä. D'ä ett surt brö en förtjänar mä svältekärran¹⁷ — dä ska alla vidda, men en får ju äta sitt bröd i sins anletes svett, som där står. Kan du dä?

— Hm! Ja kan inte svara på'd så tvärt. Ja tror knafft¹⁸ ja — —

— De stivranna ä ju ingjentingj för en, som ä rigj, men för en ammen fattilapp ä'd ju stora pengja, när en inte ha dom.

— Dä kan väll så varra! Men se, för dä, som en lär¹⁹ spingja, betaler en ju hefst mä sä²⁰ ella sul²¹. Pengja

¹ Råghösten; ² tio; ³ slags; ⁴ leja; ⁵ beskaftad; ⁶ veckor; ⁷ hungriga; ⁸ = 33 öre; ⁹ = 37 öre; ¹⁰ fick läm; ¹¹ större; ¹² = 2.50; ¹³ spinna; ¹⁴ i förrföj; ¹⁵ kvitta; ¹⁶ viset; ¹⁷ spinrocken; ¹⁸ knappt; ¹⁹ låter; ²⁰ säd; ²¹ sovel.

ä'd för resten så rälia besvärlet å få au Gunnar, för dä ä som en vülle åd hans ynasten¹, når en vill ha en tostiver², så ja vidd inte hont³ — —

— Ha du inte lid äggj ella smör ella en ost ella en räckja lärret⁴? Ja ska gå te stan i morron da å vänna'd i pengja ti di, om du vill, å Gunnar ska inte ha dä minsta vär⁵ om'ed — dä kan du varra säker på — å ingjen annen i byen i heller. Å Dortha ä den, som allti får bra betalt, för ja ha allri anned än dunderdon, når ja kommer te stan mä nå'ntingj, å dä ha alle stabofruorna⁶ så grant reje⁷ på. Se, ja ska si⁸ di som dä ä, Hanna! Dä ä barra för rigja kvinnor ja går sånna⁹ därna små äranne¹⁰, ska ja si di!

— Sää, tro dä?

— Jo jo men, du! Måtro Dortha humm ha hum om¹¹ lid au hårt¹² — dä kan du va lugn forr.

— Hadd ä didd för kvingjor?

— Tror du ja snackar om didd?

— Du tror väll inte ja lär¹³ mungen luvva¹⁴ i otid.

— Ja du, inte ja heller! Dä kan du väll förstå: sudde ja nu å snacka om för dej om andra, så skulle du ju inte kunna varra säker på å ja inte snacka om dina affärer för andra en annen gång. Nä du! Tungan rätt i mungen!

— Ah, du vidd väll ja lider¹⁵ på dej! Vi to ä ju så gamla bekantingja!

— Dä ä ja mä de andre mä! Nä du, Dortha ä inte au dä slued, som springer å kör ihovv om folk, du, den som tier¹⁶ i tide, kommer inte i skae¹⁷

¹ Ögonsten; ² = ettöring; ³ hur; ⁴ lärft; ⁵ väder, aning; ⁶ fruorna i staden; ⁷ reda; ⁸ säga; ⁹ sädana; ¹⁰ ärenden; ¹¹ har nys om; ¹² vart; ¹³ låter; ¹⁴ löpa; ¹⁵ litar; ¹⁶ tiger; ¹⁷ skada.

för mungen. Då ä ett gammalt bra orsprag, du, då ä osse didd.

— Ja, ja, Dortha! Ja ä visst inte au dom, som rista a fla¹ a ä lövvidna² på sa'ut, som inte angår dom. Nock tror ja, ja ha samlad ihovv en fyllesejs³ tjyv äggj, som inte «Han säll»⁴ ha reje på. Ett tjyv ella to ä ja ju allti tvungen a ha liggjaunes, så ja kau ta fram dom, om han bör⁵ i den lunan⁶, så han vill ta å räckna dom. Ja tänkjte, då kanske kunne bära si så här kunne komma en äggjaman en gang, när Gunnar vorre i stan. Men de ge sa gryvelia lided för dom, å så kan 'ed så lätt komma ud, så «Han säll» får vär om 'ed. A då vorred liaså gott å ga i lerhulled⁷ genast. Tror du, du kan få trej daler⁸ tjyved minstningjens? Då ä granna äggj, stora å klara!

— Ja, bevares väll! kanske fira!

— Då vorre inte så huged⁹, du! A så ha ja en tolltry¹⁰ osta nde i en au dynekistorna. Ja ha tad¹¹ dom nungan¹² när vi ha gjort ost å lat¹³ dom ingj i de nejaste¹⁴ ungedynorna. Men smör ä'd omöjelet å suigja¹⁵ mä, för han ä allti säll hömma, när vi kärna, för se, ja ska si di som då ä, kärnemilkj ä då bästa han vidd. A sa ä'd den enda milkj, som han näns å syva¹⁶ ndan te å slå drickja i — se, kärnemilkj ä här ju allri na'u, som kever¹⁷. A smöred sättes allti ungan, sien då ä väjt¹⁸, å han ha så väll reje på hårendaste kopp a säll tar han 'ed allti mä si ingj te stan. Men hont ska du bära di ad å fa'd härdrå? Nu går han ju nere å ser på mossafolked¹⁹ här nere i «Prästamossen»,

¹ = utför-ka andra; ² förvelna, nyfikna; ³ fem eller sex; ⁴ = mannen; ⁵ blir; ⁶ lymot; ⁷ lögraven; ⁸ = 40 öre; ⁹ väligt; ¹⁰ två eller tre; ¹¹ tagit; ¹² undan; ¹³ lagt; ¹⁴ nedstätt; ¹⁵ smygat; ¹⁶ sopta, äta; ¹⁷ köper; ¹⁸ vägt; ¹⁹ torvberedarna.

men måtro han ha ynen på gåren här; om där ä nå'n, som kommer ella går här ifrå, så kan du tro han ä här som ett vysslanne.

— Ah du, Hanna! Ja går ud om tautaporten¹ — den väjen kom ja ingj i jäns, å någu han så² mi, för ja ha varred nere i »myren» osse hos en bekantingj, å hungen göde³ inte — — —

— Nä, den han ä osse ude mä på ängjen! Dä ä rent besyngjalet å »Han säll» inte ha funderad ud, horr dumt dä ä, å han inte lär hungen varra hömma!

— Ja, horr femtanfiffia karanna ä, så ä de ändå allti dumma mä nå'd! Jo du! Ostanna tar ja i förklä'd⁴ å äggjen kan du väl laua⁵ i en gammel spoltekorg⁶ ella en kakekorg⁷, så ska ja nock skaffa'd lyckjelet härifrå. Nå, ha du inte en lärredsräckja⁸ ella nännan alna blågarn⁹?

— Å, här ä ju stora bunka i kistorna, men »Han säll» ha reje på hår enda trä, å så vidd en ju allri hocken¹⁰ da han ger si te å gå å snusa igimmen¹¹ alltingj — så — — Nä, dä nyttar nock ingjentingj te å tänkja på den kommerschen!

— Jaså! Dä sku vi barra se ette, om han ä på ängjen, når ja ska te å gå rättnu; så snigjer ja mi barra ner om Per Anners går¹², å så kommer ja fram om deras väj, å så tror han å ja ha varred där, om han ser, å ja ha nå'd å bära, ser du, Hanna!

— Jaa, dä kan ju lyckjas! D'ä förskräckjelet ändå å en ska varra som piskjad rent te å gå å gjorra si te tjuv¹³ i sitt eet¹⁴ hömm, når en alla da ha försökt å

¹ Toftporten, den port som vetter ut åt toften = den bakom gården liggande vängen; ² såg; ³ skällde; ⁴ förklädet; ⁵ lägga i lag; ⁶ korg, där man lägger nystan, då man spolar; ⁷ kakekorg; ⁸ lärfräckja; ⁹ blågarn; ¹⁰ vilken; ¹¹ genom; ¹² gård; ¹³ tjuv; ¹⁴ eget.